

Vem vill bli medborgare?

Naturalisation: En process utan säkerhetslinor

Abstract

Integrationspolitiken i Sverige och Danmark skiljer sig markant ifrån de annars så lika grannländerna. Det riktas en stark kritik mot Danmarks alltför stränga invandrarpolitik, tillskillnad från Sverige som ställer relativt få naturalisationskrav på sina ”nya medborgare”. Kopplingen mellan synen på medborgarskap och länders val av integrationspolitik saknas i tidigare forskning. I denna uppsats analyserar vi därför Sveriges och Danmarks syn på medborgarskap. Med en beskrivande idéanalys skapar vi idealtyper utifrån tre perspektiv på medborgarskapet. Genom att applicera idealtyperna på Sveriges och Danmarks integrationspolitik fann vi vissa skillnader i ländernas syn på medborgarskapet. Vårt resultat visade även att det finns en stark samband mellan ett lands syn på medborgarskap och val av integrationspolitik.

Nyckelord: Idealtyper, Integrationspolitik, Medborgarskap, Sverige, Danmark
Antal ord: 7755

Förkortningar

- SOU: Statens offentliga utredningar
- NE: Nationalencyklopedin
- Indfødsretsprøve: Danske medborgarskåpstestet
- SFI: Svenska för invandrare
- SFS: Svensk författningssamling
- Prop.: Proposition
- MFIII: Ministeriet for flygtninge invandrere og integration
- UNHCR: United Nation for High Commissioner Refugees

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och problemformulering	2
1.2	Metod och teori	2
1.3	Avgränsning	Error! Bookmark not defined.
1.4	Material och källkritik	3
1.5	Begrepp och definitioner	4
1.6	Disposition	5
2	Historisk bakgrund	6
3	Teoretisk referensram	7
3.1	Medborgarskapsteorier	7
3.1.1	Liberalism.....	7
3.1.2	Multikulturalism.....	8
3.1.3	Kommunitarism.....	8
3.1.4	Kritik mot medborgarskapsteorierna.....	9
4	Metod	10
4.1	Idéanalys.....	10
4.2	Idealtyper.....	11
4.3	Operationalisering	12
5	Analys av integrationspolitiken	124
5.1	Naturalisationsprocessen i Sverige.....	1Error! Bookmark not defined.
5.2	Naturalisationsprocessen i Danmark	14
5.3	Analys av Sveriges integrationspolitik.....	15
5.3.1	Sammanfattning	17
5.4	Analys av Danmarks integrationspolitik	18
5.4.1	Sammanfattning	19
5.5	Resultat av analysen	20
6	Slutsats	22
7	Referensförteckning	24

1 Inledning

Contracting states shall as far as possible facilitate the assimilation and naturalization of refugees. They shall in particular make every effort to expedite naturalization proceeding and to reduce as far as possible the charges and cost of such proceedings

(UNHCR. Art. 34, 1951 Refugee Convention.)

I den allt mer globaliserade värld vi lever i väljer, paradoxalt, fler länder i väst att anskaffa hårdare krav för nationellt medborgarskap. Kraven ställer ofta anspråk på immigranten att dels kunna behärska det nationella språket(språken) samt dels ha kunskapar om samhället, historien och den nationella kulturen. Hårdare medborgarskapskrav och naturalisationsprocess anses ha som syfte att stärka de moraliska och emotionella banden mellan medborgaren och dess land samt snabba på integrationsprocessen för invandrare. Det riktas dock en stark kritik mot ”medborgarskapsprocessen” att försvåra medborgarskapet för invandrare och flyktingar (Löwenheim, 2009, 145) samt att försöka befrämja en nationell homogenitet (Kymlicka, 2003, s. 195 ff).

I vårt grannland Danmark har kraven på medborgarskap stärkts kontinuerligt de senaste åren. Naturalisationsprocessen för att bli dansk medborgare är idag både långdragen och för många invandrare omöjlig att införliva (Adamo, 2008, s.10 ff). Det danska medborgarskapet har istället formats till att bli mer som ett pris, i slutet av naturalisationsprocessen, som invandrare snarare måste förtjäna, än som en del i folkrätten (Adamo, 2009, s. 145 ff). Till skillnad från Danmark är Sverige ett av få länder som inte har införskaffat hårdare krav på medborgarskapet. Naturalisationsprocessen är relativt kort, i jämförelse med Danmark, och ställer relativt få krav på den ”nya medborgaren” (SOU, 1999:34, s28).

Mot bakgrund av detta anser vi det vara intressant att undersöka Danmarks och Sveriges syn på medborgarskapet. Genom att belysa olika syner på medborgarskapsteorin, med en fokus på integrationspolitiken, vill vi möjliggöra en beskrivande idéanalys som kan förklara vilka idéer kring medborgarskapet som återspeglas i den danska och svenska integrationspolitiken.

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med denna uppsats är att empiriskt undersöka om det finns någon skillnad i medborgarsynen mellan Sverige och Danmark och hur detta avspeglas i integrationspolitiken. Det finns i dagsläget väsentlig forskning om integration och invandrarpolitik, men vi anser att det finns en lucka i tidigare forskning kring kopplingen mellan medborgarskapsteorier och länders medborgarsyn. Vårt arbete avser därför att utifrån vår teoretiska referensram försöka fylla denna lucka genom vår studie. Med bakgrund av detta har vi formulerat nedanstående frågeställningen:

- Vilka idéer kring medborgarskap återspeglas i Sveriges och Danmarks integrationspolitik?

1.2 Metod och teori

Vi har i vår studie valt att använda en *beskrivande idéanalys*. Beskrivande idéanalys är ett sätt att underlätta tolkningsprocessen av material på ett systematiskt sätt (Beckman, 2005, s.10). I vår analys utgår vi ifrån ett idécentrerat perspektiv och vi har vidare valt att använda oss av idealtyper som analysapparat och har följaktligen skapat tre idealtyper utifrån medborgarskapsteorin (Beckman, 2005, s.17).

Våra idealtyper utgörs av den liberalistiska teorin kring medborgarskap, den kommunitaristiska teorin om medborgarskap samt Kymlickas teori kring multikulturalism. Vi har valt dessa tre olika teorier då de betonar olika syner gällande medborgarskapet, vilket underlättar genomförandet av analysen. Inom den liberalistiska medborgarskapsteori belyses värdena: *rättigheter* och *skyldigheter* och det är inom denna idétradition där Marshall är framträdanden med sin definition av medborgarskap som ofta citeras (Delanty, 2000, s.9-22). Den kommunitaristiska medborgarskapsteorin framhåller delaktighet och *nationell identitet* samt vikten av *gemenskap* (Delanty, 2000, s.23-35). Kymlicka skriver i *Multicultural Citizenship. A liberal theory of minority rights* om betydelsen av att upprätthålla värdet av *kulturellt mångfald* och *gruppdifferentierade rättigheter* i samhället (Kymlicka, 1995, s. 17 ff).

1.3 Avgränsning

I vårt arbete har vissa medvetna avgränsningar utförts. Vi är medvetna om att det finns andra viktiga och intressanta beståndsdelar som förklarar integrationspolitiken i Sverige och Danmark, exempelvis hur själva integrationsprocessen omsätts i praktiken. Genom att endast använda dokument som SOU, lagförslag, lagar och regeringens politiska utspel bortser vi från den allmänna debatten. Vi fördjupar oss inte heller i partiernas diskussion kring integrationspolitik. Vi avgränsar oss även genom att inte inkludera följderna av ländernas nationella integrationspolitik och genom att endast jämföra två relativt lika länder, begränsas vårt arbete. Genom att använda oss av idealtyper skapar vi tankekonstruktioner av idéer om medborgarskapet, vilket inte alltid är förenligt med verkligheten. Vi är medvetna om att det finns andra analysmetoder som även skulle ha relevans i denna studie och att våra avgränsningar haft en påverkan på vårt forskningsresultat. Med hänsyn till tid och resurser anser vi dock att vår studie är relevant och kan ligga grund för fortsatta studier kring medborgarskap och integrationspolitik.

1.4 Material och källkritik

Material till analysen består av svenska SOU och danska lagar, lagförslag och publikationer hämtade från den danska regeringen och ministeriet för flyktinge, invandrare och integration. De svenska utredningarna är slutbetänkanden från medborgarskapskommittén år 1999 och 2000. Syftet med dessa utredningar var att syna den svenska medborgarlagstiftningen, för att finna åtgärder att stärka det svenska medborgarskapet. Vår studie fokuserar främst på kommitténs motiveringar kring det svenska medborgarskapet och eftersom utredningarna anses vara relativt neutrala anser vi att vårt material är relevant att använda i studien. Insamlingen av material gällande den danska integrationspolitiken har inte varit lika lätt. I Danmark finns det ingen motsvarighet till det svenska SOU, utan de olika ämbetsverken får göra sina egna utredningar. Vi har därför valt att utgå ifrån utredningar utförda av ministeriet för flyktinge, invandrare och integration från år 2009 och komplettera dessa texter med dansk medborgarlagstiftning och lagförslag. Vi är därför medvetna om att det finns brister i jämförelsen av vårt material.

Genom att belysa tre olika perspektiv inom medborgarskapsteorin avser vi att ge en mer komplett och omfattande bild kring ämnet. Vi är medvetna om att det finns andra relevanta perspektiv gällande medborgarskapsteorin, men vi har dock valt att göra vissa avgränsningar.

För att beskriva idéanalys och idealtyper använder vi oss av fyra kompletterande böcker: *Metodpraktikan* skriven av Esaiasson m.fl., *Textens*

mening och makt skriven av Bergström m.fl., *Grundbok i idéanalys* av Beckman och *Platon & smitaren* skriven av Eriksson. De två första böckerna är framträdande inom det vetenskapliga skrivandet och de sist nämnda böckerna behandlar idéanalytiska metoder.

1.5 Begrepp och definitioner

Vi har som avsikt att i denna punkt förtydliga och förklara vissa begrepp som ofta är förekommande i vår uppsats och som vi anser är av stor vikt för att få en större förståelse för uppsatsen. Vi har valt att definiera begreppen *Stat* och *Nation* i två punkter då dessa är likartade begrepp, men innehar olika förklaringar. *Medborgarskap* ges även en kort definition, men finns även som teoretisk del i kapitel 4. Följaktligen definieras även *Multikulturalism*, *Naturalisationprocessen* samt *Integration*.

- *Nation*: Är relaterad till begreppet ”folk” eller ”folkslag” och åsyftar till människor som innehar samma identitet (ne.se). Vad som innefattas i den nationella identiteten är en subjektiv föreställning där det kan omfatta allt från gemensam kultur och språk till gemensam religion eller ursprung.
- *Stat*: En stat syftar dels till ett landsområde (suveränt i förhållande till andra stater) med gemensam styrelse och dels till det centrala systemet av myndighetsorgan. Max Weber definierar staten som ett ”monopol på legitimt maktbruk inom ett territorium” (Goldmann, 1997, s.258) och avser maktutövning när det gäller relationen mellan myndigheter och invånarna.(ne.se)
- *Medborgarskap*: Är ett rättsligt bindande förhållande som kan ske mellan en stat och en individ (medborgare), oftast sker det automatiskt genom födsel eller genom en anmälan eller ansökan om att bli medborgare. Begreppet medborgarskap omfattar rättigheter, skyldigheter, delaktighet samt identitet (SOU 1999:34, s.109). Enligt FNs förklaring av de mänskliga rättigheterna har alla människor rätt till ett medborgarskap och även att avsäga det (FN artikel 15).
- *Multikulturalism*: Är enligt det statsvetenskapliga lexikonet en politisk strategi där idealet är att skapa en pluralistisk integration av nya etniska grupper i en nationalstat, där de nya etniska grupperna behåller sitt kulturella arv (Goldmann m.fl. 1997, s.171).
- *Integration*: I vår uppsats har vi valt att belysa begreppet integration utifrån ett migrationsperspektiv. Denna aspekt brukar användas för att uttrycka invandrande etiska gruppers delaktighet i det nya samhället de har flyttat till (Nationalencyklopedin, 1996, s.62). Begreppet är mycket omdiskuterat och sägs vara ”en dynamisk mekanism av den moderna civilisationens demokratiska välfärdsamhälle” (Goldmann m.fl., 1997, s.100) samtidigt som många menar att

för mycket integration kan leda till undertryckande av grupper och oliktankande (Goldmann m.fl., 1997, s.101).

- *Naturalisation*: Genom en rättslig process antas en utlänning till medborgare (Norstedts, 1997, s 748).

1.6 Disposition

Först i vår uppsats presenteras inledningen, syftet och problemformuleringen, det som vi har som syfte att forska om. Därefter följer vår metod och teori, avgränsningar, material och källkritik samt begrepp och definitioner. Dessa punkter skall underlätta för läsaren i de följande styckena. Kapitel 2 består av historisk bakgrund är till för att placera vår uppsats i en bredare kontext. I kapitel 3 framförs vårt teoretiska ramverk där vi belyser medborgarskapsteorin utifrån tre perspektiv. Kapitel 4 följs av vår metod där vi skapar våra idealtyper samt presenterar vår operationalisering. Detta efterföljs i kap 5 av vår analys där vi applicerar idealtyperna på det empiriska materialet. I kapitel 6 presentera vi slutsatsen av vårt arbete.

2 Historisk bakgrund

Tanken om medborgarskap sträcker sig långt tillbaka i tiden. Att vara medborgare i det antika Grekland innebar delaktighet i det offentliga politiska livet, men var endast begränsat till ett fåtal individer i samhället (fria män), vilket medförde enbart politiska rättigheter, jämställdhet och yttrandefrihet till dem som hade detta privilegium (Delanty, 2000, s.11). För romarna innebar medborgarskapet emellertid en mer rättslig ställning, individen var en del av den romerska politiska gemenskapen med de rättigheter och skyldigheter det innebar (ibid).

Under 1700 och 1800-talet började tankar om den jämställda medborgaren växa fram i Europa, verkligheten såg dock annorlunda ut med samhällsklasser samt ras- och köndiskriminering (Delanty, 2000, s.13). Många länder försökte genom lagstiftning och regleringar begränsa vissa människor rätt till medborgarskap. Redan år 1790 införskaffade USA och Kanada en immigrations- och nationalitets lag där invandringen begränsades till endast vita fria människor (Kunnan, 2009, s.89). I Australien valde de även på liknande sätt att inskränka invandringen genom att endast ”helvita” fick söka medborgarskap (Kymlicka, 1995, s.22 b).

I den amerikanska konstitutionen från 1906 begärdes av de som sökte medborgarskap att de skulle kunna underteckna sin ansökan samt att tala engelska (Kunnan, 2009, s.89). Året 1952 ändrades konstitutionen så att ansökarna skulle såväl kunna tala, skriva och läsa engelska samt uppvisa kunskap kring den amerikanska historia, statens grundregler och regeringens sammansättning (Kunnan, 2009, s.90).

Under 1960-talet rådde det i Canada, USA och Australien den så kallade anglokonformistiska immigrationsmodellen vilket innebar att immigranter var tvungna att förkasta sin tidigare kulturella bakgrund för att kunna bli medborgare (Kymlicka, 1995, s.22 b). År 1970 avvisade man i USA den anglokonformistiska modellen och antog en mångfaldspolitik som ställde sig positiv till invandring (Kymlicka, 1995, s.22). Det var inte förens 1986 som konstitutionen från år 1952 började användas igen och då standardiserades medborgarskapstest, som används än idag (Kunnan, 2009, s.90).

Under slutet av 1990-talet började även Västeuropa ställa hårdare krav för att bli medborgare och Holland, Frankrike, Danmark och Tyskland var några av de första som anammade den nya integrationspolitiken och övergick till nationella medborgartest (Löwenheim m.fl., 2009, s.148). Än idag forstärker trenden på hårdare krav på vad som krävs för att bli medborgare spridas. Idag står Sverige som ett av få länder i Västeuropa som inte infört hårdare krav på sina nya medborgare.

3 Teoretisk referensram

I denna uppsats har vi valt att använda oss av medborgarskapsteori som vår teoretiska referensram. Denna teori kommer att ligga till grund för skapandet av idealtyper i senare kapitel. Då medborgarskapsteorin är en relativt komplex teori har vi valt att belysa den utifrån ett *liberalistiskt*, *multikulturalistiskt* och en *kommunitaristiskt* synvinkel, då vi anser att dessa tre synvinklar ger en förklarande och kompletterande förståelse för medborgarskapsteorin.

3.1 Medborgarskapsteorier

Vi avser här redogöra för vår teori utifrån våra valda perspektiv *liberalism*, *multikulturalism* och *kommunitarism*.

3.1.1 Liberalism

Grundtankarna inom den liberalistiska medborgarskapsteorin hämtas från den brittiska tänkaren John Locke (Delanty, 2000, s.13). Locke var en förespråkare av tanken kring ett samhällskontrakt där medborgaren ger upp en del av sin frihet i utbyte mot säkerhet från staten. (Faulks, 2000, s.56-57). Detta avspeglar en del av grundtankarna inom den liberalistiska traditionen, om medborgarskap definierad utifrån ett antal uppsättningar av *individuella rättigheter* men även kring människans *skyldigheter* och *förpliktelser* (Faulks, 2000, s.56). Således ligger vikten inom den liberalistiska medborgarsynen främst på relationen mellan *rättigheter* och *skyldigheter*. En av de mest uppmärksammade teoretikerna som förespråkade detta inom denna medborgarskapsteori var T.H Marshall (Goldman m. fl., 1997, s.162). Han ansåg att tanken kring medborgarskap grundas på idéerna om alla människors jämlikhet i samhället (Delanty, 2000, s.14). T.H Marshall definition av medborgarskap citeras ofta och lyder som följande:

Citizenship is a status bestowed on those who are full members of a community. All who possess the status are equal with respect to the rights and duties which the status is endowed.

(Marshall, 1992, s.18)

Citatet är hämtat från Marshalls bok *Citizenship and social class* där han ger en historisk överblick över de medborgerliga rättigheterna (Goldman m.fl., 1997 s.162-163). Marshall skapade tre distinktioner kring begreppet rättigheter. Dessa

är de civila, politiska och sociala rättigheterna. Denna åtskillnad mellan rättigheter har blivit en allmän grundtanke inom liberalismen (Faulks 2000 s.63-68). Civila rättigheter utgörs av yttrandefrihet och integritet. Politiska rättigheter innefattar rösträtt och representation. De sociala rättigheterna inkluderar tankar kring jämlikhet och delaktighet (ibid).

T.H. Marshall betonar främst vikten på rättigheter i medborgarskapet, men menar dock att skyldigheter bör inkluderas i form av att betala skatt samt att tjänstgöra vid krig (Delanty, 2000, s.17).

3.1.2 Multikulturalism

Kymlicka är en av de mest framträdande inom den multikulturalistiska medborgarskapsteorin. Hans idéer kring medborgarskap bygger på den liberala synen på minoritetsrättigheter (Faulks, 2000, s.88). Kymlicka framhåller värdet av kulturell mångfald i samhället och utgår i sin studie från ett grupperspektiv (Kymlicka, 1995, s.132-138 b). Det är av vikt, menar Kymlicka, att de etniska olikheterna får stöd från staten snarare än att de ska bekämpas och menar att den kulturella mångfalden snarare berikar samhället (Kymlicka, 1995, s.141 b). De etniska grupper har som avsikt att integreras i större samhällen och vill vara fullt accepterade medlemmar, men detta betyder inte att de måste förkasta sitt kulturella ursprung (Kymlicka, 1995, s.18 b). Medborgarskapet i ett land bör inte vara färgat av en homogen identitet, utan medborgarskapet bör vara fritt från specifika identiteter (Kymlicka, 1995, s.18 b).

Likaså menar Kymlicka att det är av vikt att kunna tala ett gemensamt språk inom ett land, men att detta inte behöver betyda att ens tidigare språk måste förkastas (Kymlicka, 1995, s.83 b).

3.1.3 Kommunitarism

Inom den kommunitaristiska medborgarskapssynen framhåller man främst betydelsen av den naturliga samhörigheten mellan individer i samhället (Goldmann m.fl. s. 128). Det kommunitaristiska medborgarskapet utgörs därför främst av begrepp som *delaktighet*, *hängivenhet* och *nationell identitet* (Delanty, 2000, s.26). Dessa begrepp är starkt sammankopplade till den *samhälleliga gemenskapen* vilket innefattar *gemensam identitet* och *samhörighet* (ibid). En av företrädarna inom kommunitarismen är Charles Taylor som anser att gemenskapen kan endast upprätthållas genom en homogen kultur vilket inkluderar ett gemensamt språk (Shlomo m.fl., 1992, s.4). Taylor citeras av Shlomo m.fl i boken *Communitarianism and Individual* med nedanstående citat som visar tydligt de kommunitaristiska ståndpunkterna:

The community, as a body with some common values, norms and goals, in which each member regards the common goals as her own, is a good in itself

(Shlomo m.fl., 1992, s.7).

3.1.4 Kritik mot medborgarskapsteorierna

Den liberala medborgarskapsteorin åsyftar sällan till begreppet medborgarskap utan betonar snarare vikten av de civila rättigheterna som innefattar frihet och individens autonomi, något som det har riktats kritik mot (Goldmann, 1997, s.162). Marshall anser i hans definition av medborgarskap att denna ska vara knytan till samhället, därmed tar han inte hänsyn till relationen mellan medborgarskap och stat (Delanty, 2000, s.17-21).

Kymlicka anser att hans teorier kring multikulturellt medborgarskap har sitt ursprung i den liberala idétraditionen, någonting som han har fått kritik för. Han anser att multikulturalism ska utgöra ett nyckelbegrepp för att lösa alla grupprelaterade differenser (Kymlicka, 1995, s.19 a). Barry riktar sin kritik kring detta då han anser att liberalism dels syftar till individualism någonting som Kymlicka inte tar hänsyn till då han utgår ifrån ett grupperspektiv (Barry, 2001, s.122-123). Kymlicka framhåller att mångfalden i samhället ökar individens självständighet och Barry kritiserar detta då han anser att det inte är upp till staten att skapa en "ideal" autonomi för individen, utan det är upp till den enskilde att själv råda över detta (ibid).

Den kommunitaristiska medborgarskapsteorin tar inte hänsyn till förhållandet mellan medborgarskap och demokrati. Vidare bortser de även ifrån medborgarskapets betydelse i den privata sfären, något som har gett upphov för kritik (Delanty, 2000, s.35).

4 Metod

Metoden som vi har valt att använda är en beskrivande idéanalys. Vidare har vi valt att använda oss av idealtyper som utgör vår analysapparat. Denna metod kommer att ligga till grund för den empiriska tolkningen av vårt material.

4.1 Idéanalys

De politiska budskap som framförs har en påverkan på människors uppfattningar vilket i sin tur är av stor vikt för utvecklingen i samhället (Beckman, 2005, s.9), således blir följande citat av betydelse:

Mot den bakgrund är det angeläget att analysera och kritiskt granska de politiska budskap som framförs.

(Beckman, 2005, s.9)

För att kunna besvara vår frågeställning har vi valt att använda en beskrivande idéanalys. Denna analysmetod kan bidra med att beskriva och tolka vårt empiriska material genom att den på ett systematiskt sätt strukturerar textens innebörd (Beckman, 2005, s.10). I vår idéanalytiska studie fokuserar vi på det idécentrerade perspektiv, där vi låter argumenten stå i centrum istället för att lägga vikt på vem som framfört dem (Beckman, 2005, s.17). Genom att använda sig av olika mätpunkter i analysen kan det urskiljas vilket måttvärde som används tydligast i materialet, denna jämförelse gör det möjligt att lättare dra slutsatser (Beckman, 2005, s.51). Vidare kan valet av en jämförelse mellan olika texter sätta analysen i en bredare kontext (ibid).

Vår analysapparat är idealtyper. De är en form av tankekonstruktioner (Esaiasson m.fl., 2005, s.158) som försöker fånga det betydelsefulla i en åsikt (Beckman, 2005, s.28). Idealtyper beskriver inte verkligheten eller försöker tyda den, utan de är ett analytiskt verktyg som har som syfte att särskilja det väsentliga i materialet för att kunna formulera en hypotes (Bergström m.fl., 2005, s.159).

Vi har valt att ha tre polära idealtyper i vår undersökning, fördelen med detta är att det blir lättare att kategorisera materialets innehåll då de skiljer sig åt (Esaiasson m.fl., 2007, s.160). Det är vidare av vikt att förtydliga att våra idealtyper kring medborgarskap kan ses utifrån olika aspekter beroende på sammanhanget (Eriksson, 1989, s.184).

Idealtyp som analysapparat har som fördel att de underlättar att hålla ordning i materialet (Bergström m.fl., 2005, s.171). En nackdel med analysapparat är att det kan uppstå oklarheter när man kategoriserar materialet, det är då av stor vikt att

man förtydligar att idealtyper har blivit konstruerade i förhand och inte under arbetets gång (ibid). Vidare är det av betydelse att man inte låter idealtyper styra texten utan låter texten tala för sig själv (Bergström m.fl., 2005 s.172).

4.2 Idealtyper

I detta avsnitt redovisas vår analysapparat som utgör ramverket för själva analysen i vår studie. Dessa idealtyper är skapade utifrån de tre perspektiven inom medborgarskapsteorin som nämns i kapitel 3.

- *Den liberalistiska idealtypen*

Den liberalistiska idealtypen menar att alla medborgare ska vara jämlika och att inneha lika rättigheter och skyldigheter. Rättigheterna utgörs av politiska, civila och sociala rättigheter, medan medborgarnas skyldigheter ligger i att uppvisa ansvarsfullhet och ha vissa förpliktelser gentemot staten. Inom liberalism framhävs vikten av individualism, där statens inflytande över människan ska begränsas. Medborgaren styrs av den fria viljan och är själv ansvarig för sina beslut.

Nyckelord: *rättigheter & skyldigheter, jämställdhet, individualism, fria viljan*

- *Den multikulturalistiska idealtypen*

Den multikulturalistiska idealtypen utgår ifrån ett gruppcentrerat perspektiv, där begrepp som mångfald lyfts fram för att belysa dess värdefulla resurs för staten, samhället och dess befolkning. Multikulturalism, men medborgarskap ska inte leda till assimilation för invandrare utan den kulturella bakgrunden och identiteten bör främjas. Staten bör således inte sträva efter en homogen befolkning då grupper med differentierad bakgrund kan missgynnas av detta.

Nyckelord: *minoritetsrättigheter, mångfald, grupperspektiv, kulturell identitet*

- *Den kommunitaristiska idealtypen*

Den kommunitaristiska idealtypen betonar främst vikten av gemenskap, där den gemensamma kulturen med ett enda språk är normen för ett välfungerande samhälle. Vidare betonas vikten av att medborgarna i ett land skall känna en stark

samhörighet till varandra och tillhöra samma nationella identitet. En medborgare ska vidare vara delaktig och hängiven i det samhälleliga livet.

Nyckelord: *gemenskap, nationell identitet, aktivt deltagande, hängivenhet*

4.3 Operationalisering

En operationalisering innebär att man tilldelar sina teoretiska definitioner en eller flera operationella indikatorer (Esaiasson m.fl., 2007, s. 59). I vårt fall blir första steget att ge våra idealtyper teoretiska definitioner. Vi är medvetna om att det finns andra och bredare teoretiska definitioner av våra idealtyper och att de därmed kan bli föremål för kritik, men eftersom vi har valt att begränsa oss till medborgarskapsteorier känns det tämligen naturligt att använda oss av olika medborgarskapsteoretikers definitioner. Nästa steg blir att ge våra teoretiska definitioner operationella indikatorer. Utifrån våra idealtyper sätter vi upp nyckelbegrepp, som beskriver varje idealtyp och sedan applicerar vi nyckelbegreppen på vårt empiriska material. Detta behandlas vidare i kapitel 5.

5 Analys av integrationspolitiken

I detta avsnitt kommer vi att presentera vår analys, den bygger på de tidigare kapitel som vi har redovisat. Först och främst kommer vi att kort redogöra naturalisationsprocessen som är en del av Sveriges och Danmarks integrationspolitik. Vi anser att det är av stor vikt att förstå hur naturalisationsprocessen är konstruerat i respektive länder, då den ger en djupare förståelse för själva integrationspolitiken. Det är på detta material som vi kommer att applicera våra idealtyper, vilket således utgör vår analys. Vi vill återigen tydliggöra att vi inte har som avsikt att presentera en verklig bild av hur Sveriges och Danmarks "ideal medborgare" bör vara, utan uppsatsen har istället som syfte att redovisa en tankekonstruktion kring medborgarskapet. Vi har även valt att förtydliga vårt arbete med en graf som presenteras i slutet av vår analysdel.

5.1 Naturalisationsprocessen i Sverige

Den svenska medborgarskapslagen bygger på härstamningsprincipen, vilket betyder att barnets medborgarskap är beroende av föräldrarnas medborgarskap (SOU 2000:106, s.86). Det finns ytterligare andra sätta att kunna uppnå svenskt medborgarskap, exempelvis genom adoption eller genom naturalisation. (SOU 1999:34, s.26). De svenska naturalisationskraven är som följande:

- Kunna styrka sin identitet
- Fyllt 18 år
- Permanentuppehållstillstånd i Sverige
- Ha hemvist i Sverige sedan:
 - Två år för danskar, finländare, isländare eller norsk.
 - Fyra år för en flykting eller ofrivillig statslös.
 - Fem år för övriga utlänning.
- Har fört och förväntas föra ett hederligt levnadsätt. (SOU, 1999:34, s28)

I Sverige får vi sedan år 2001 inneha dubbel medborgarskap, men oftast strävar länder efter att undvika detta för att inte riskera konflikter (SOU, 2000:106, s.86). Detta innebär att man får inneha dubbelt medborgarskap så länge det andra landets lagstiftning godkänner detta (ibid).

I Sverige är behärskandet av det svenska språket inget obligatoriskt krav för att erhålla medborgarskap (SOU, 1999:34, s.313). Däremot finns förslag på en ny lag som föreslår att invandrare kan få stimulansersättning vid deltagande i

svenskundervisning, en så kallad SFI-bonus (Regeringskansliet, 2010). Med denna lag vill staten pröva om ekonomisk stimulans leder till att deltagarna i SFI lär sig svenska fortare, vilket skulle underlätta möjligheten till ett arbete (ibid).

5.2 Naturalisationsprocessen i Danmark

För att kunna bli dansk medborgare finns det fyra tillvägagångssätt enligt dansk lagstiftning: för det första genom härstamningsprincipen, för det andra genom att ha bott i landet ett antal år (gäller endast de nordiska länderna), för det tredje genom adoption eller för det fjärde genom att ansöka om naturalisation (MFII, 2010).

För att bli dansk medborgare genom naturalisation krävs det dock att vissa kriterier är uppfyllda:

- Skriva under en ansökan om trofasthet och lojalitet till den danska staten och det danska rättsväsendet samt att avlägga en avgift på 1000 dkk .
- Avsäga sig andra medborgarskap. (Gäller ej i fall där det är omöjligt att avsäga sig sitt gamla medborgarskap.)
- Ha ett permanent uppehållstillstånd.
- Ha bott oavkortat i Danmark i nio år. (Åtta år som flykting eller statslös och sju år för de nordiska länderna. Kortare tid gäller även dem som är gifta med en dansk eller har genomgått stora delar av sin utbildning i Danmark.)
- Ha varit självförsörjande i minst fyra och ett halvt år inom de senaste fem åren.
- Inte inneha några skulder till staten.
- Ej begått brottsliga handlingar:
 - Mot den nationella säkerheten
 - Som har gett en dom på arton månader eller mer
- Ha en mycket stor kunskap i det danska språket (gäller även finländare och isländare) .
- Klara ett medborgarskapstest (kostar ca 660 ddk) .

(MFII, 2010)

I maj år 2007 införde den danska regeringen riktlinjer för danskt medborgarskap vid ansökan om naturalisation. De nya riktlinjerna innebär att det ställs större krav på invandrare på så vis att de måste ha goda kunskaper i det danska språket, samt ha kännedom om samhället dess kultur och historia (Adamo, 2008, s.11). Genom införandet av ett medborgarskapstest kallat *indfodsretsprøve* bestående av 40 frågor, testas kunskapen på allt från den danska politiska förordningen till kända danska personligheter (retsinformation.dk).

I en av punkterna som nämns ovan står det följaktligen att för att bli dansk medborgare måste man avsäga sig sitt gamla medborgarskap. Det är således inte tillåtet i Danmark att inneha dubbelt medborgarskap. Även om många länder

accepterar dubbelt medborgarskap sedan en europeisk konvention om nationalitet slöts år 1997, står Danmark kvar vid en internationell lagprincip från 1960-talet (Adamo, 2008 s.15). I Danmark är det endast möjligt att få dubbelt medborgarskap om det är omöjligt eller extra svårt att avsäga sig sitt gamla medborgarskap (ibid).

För att bli dansk medborgare krävs det även att man har mycket goda kunskaper i det danska språket. Detta testas i ett speciellt språkprov som man måste klara för att erhålla danskt medborgarskap (ibid).

5.3 Analys av Sveriges integrationspolitik

I materialet framgår att medborgarskapförvärvet är en viktig beståndsdel inom integrationsprocessen (SOU 1999:34, s.303). För att främja integrationen är det således av stor vikt att naturalisationsprocessen underlättas (SOU 1999:34, s.330). Följaktligen ska förvärvet av svenskt medborgarskap förenklas och förbättras så att nya medborgare ska kunna känna sig välkomna i Sverige menar utredningen (SOU 1999:34, s.328).

I materialet kommer den liberalistiska idealtypen till uttryck i form av nyckelorden *rättigheter*, *skyldigheter* och *möjligheter* (SOU 1999:34, s.306). Alla ska ha tillgång till samma *rättigheter* och *skyldigheter* oberoende kulturell och etnisk bakgrund (ibid).

(...) den som fått permanent uppehållstillstånd och är folkbokförd i landet i princip skall ha samma *rättigheter och skyldigheter* [vår kursivering] som svenska medborgare.

(SOU 1999:34, s.306)

I texten används dessa liberalistiska nyckelorden flitigt och vikten av att eftersträva dessa värden påvisas vara av stor betydelse för integrationen (SOU 1999:34, s.303-332). Vidare betonas naturalisationsprocessens betydelse för integrationen, då erhållandet av det svenska medborgarskapet främjar möjligheterna och förutsättningarna för ”nya svenskar” i samhället (SOU 1999:34, s.330).

De liberalistiska idéerna ges även uttryck i utredningen i form av övergripande mål om att styrka *jämställdheten* för en bättre integrationspolitik (SOU 1999:34, s.304-308). Visionen är att eftersträva ett så jämställt samhälle som möjligt, där skillnaderna mellan svenskar och invandrare ska vara så liten som möjligt (ibid). Likaså framhålls vikten av individernas lika värde, oavsett hur det svenska medborgarskapet har erhållits (prop. 1997/98:16, s.25).

Begreppet *individualism* är även en viktig del inom den liberalistiska idealtypen och framhålls tydligt i materialet, där det läggs vikt på att främja individens rätt till självbestämmande snarare än att fokusera på grupprättigheter (prop. 1997/98:16, s.1).

Utredningen menar även att kunskaper i det svenska språket, för invandrare, gynnar inte endast den enskilde individen utan är även till gagn för staten och samhället (SOU, 1999:34, s.306-318). Detta framgår i nedanstående citat:

För att kunna tillgodogöra sig sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter och vara likvärdiga och medansvarig i samhället behöver alla kunskaper i svenska språket

(SOU, 1999:34, s.306)

Språket är en viktig del inom integration då det utgör ett centralt kommunikationsmedel. Dåliga kunskaper i det svenska språket, kan leda till utanförskap och isolering i samhället (SOU 1999:34, s314). Den liberalistiska idealtypen framgår tydligt i utredningen, då kommittén menar att utan tillgång till språket är det svårt att tillhandahålla sina *rättigheter* och *skyldigheter* (SOU 1999:34, s.313). Vidare framhålls det i materialet att språket har en positiv påverkan på *deltagandet* i samhället som både framhålls i den liberalistiska och kommunitaristiska idealtypen som ett viktigt värde. Utan språkkunskaper blir det svårt att förvärva ett arbete, vilket kan leda till ett utanförskap och därmed missgynna integrationsprocessen (ibid).

I fråga om språket bör utgöra ett krav i naturalisationsprocessen, framgår det i utredningen att individers olika förutsättningar för att lära sig det svenska språket inte bör vara ett hinder, då det finns anledningar som den *enskilde* inte kan råda över (SOU, 1999:34, s.314-317). Istället för att ställa krav på språkkunskaper till medborgarskapet framhävs följande:

Samhällets utgångspunkt bör istället vara att alla invandrare av *egen fri vilja* [vår kursivering] gör det bästa utifrån sina respektive förutsättningar för att förvärva kunskaper i det svenska språket.

(SOU, 1999:34, s.317)

I citatet syns den liberalistiska idealtypen i form av nyckelordet *den fria vilja* där begreppet åsyftar till tanken om att det ska vara upp till var och en att lära sig språket efter egen förmåga (ibid).

Vidare framhåller utredningen värdet av *individualism*. Istället för att staten ställer krav om språkkunskaper för att få bli medborgare är det, som nämnt tidigare, upp till den *enskilde* att bestämma. Vidare anses det att varje *individ* har olika förutsättningar för att lära sig språket och genom att sätta upp kriterier kan enskilda individer drabbas negativt av detta (ibid).

5.3.1 Sammanfattning

Helheten visar tydligt att det är den liberalistiska idealtypen som genomsyrar vårt material. Detta blir tydligt främst då nyckelorden *rättigheter* och *skyldigheter* används flitigt, men även då andra ord blir återkommande som *jämställdhet*, *individualism* och den *fria viljan*. Det går att utläsa tecken på att den svenska integrationspolitiken är utformad kring dessa värden och beaktas vid formandet av den politiska agendan.

Även om den liberalistiska idealtypen är mest återkommande i materialet så återfinns även de andra två idealtyper i utredningen. Den kommunitaristiska idealtypen märks i frågor gällande vilken betydelse det svenska medborgarskapet har för den enskilde. Medborgarskapet anses underlätta integrationen och att den

(...) ger identitet, självkänsla och solidaritet med Sverige.

(SOU 1999:34, s.130-131)

Det svenska medborgarskap leder även till *delaktighet* i samhället samt att det blir lättare att se landet som sitt eget (SOU 1999:34, s.131). Vi ser här att nyckelorden som *delaktighet*, *identitet*, *gemenskap* framhävs och att det svenska medborgarskapet förstärker detta. Det framgår även i utredningen att dessa ovanstående nyckelord är av stor vikt för det svenska medborgarskapet och ett sätt för att förstärka detta är att hålla ceremonier vid erhållandet av naturalisation (SOU 1999:34, s.130-135). Detta kan vara dels ett sätt att förstärka *gemenskapen* i samhället, men även ett sätt att stärka synen kring medborgarskapet (ibid).

Även den multikulturalistiska idealtypen förekommer i materialet exempelvis framhävs vikten av ett *mångfaldssamhälle* (SOU 1999:34, s.305). Integrationspolitiken ska eftersträva att behålla den mångfald som återfinns i samhället. Istället för segregation och assimilation bör resurserna som mångfalden bidrar med förvaltas på bästa sätt (SOU 1999:34, s.305). De som erhåller svensk medborgarskap via naturalisation behöver således inte avsätta sig sin tidigare kulturella och etniska bakgrund utan bör snarare sätta det i relation till det nya medborgarskapet (SOU 1999:34, s.305-306). Sverige betonar även mångfald som ett verktyg som anses kunna bryta skiljelinjerna mellan svenskar och invandrare (SOU 1999:34, s.306).

5.4 Analys av Danmarks integrationspolitik

I den danska integrationspolitiken kan det tydligt utläsas tre övergripande integrationsmål som regeringen vill eftersträva. Det första målet åsyftar till en önskan om att fler invandrare ska bli självförsörjande och bidra till det *danska samhället* (MFII, 2010). Det andra målet berör det samhälleliga utanförskapet som regeringen vill motverka genom att bryta det sociala arvet för invandrare och istället stärka bandet till den danska *gemenskapen* i form av utbildning och arbete (ibid). Det tredje och sista integrationsmålet bygger på tanken att stärka det danska medborgarskapet. Regeringen vill att samhället skall byggas på *gemensamma demokratiska värderingar* och att dessa värderingar bör vara delade av invandrare för att kunna erhålla medborgarskap (ibid).

Vi kan tydligt se att den kommunitaristiska idealtypen kommer till uttryck i dessa övergripande integrationsmål. I texten används ofta det kommunitaristiska nyckelordet *gemenskap*, vilket framhålls som en viktig del för att upprätthålla det danska samhället. Gemenskap återknyter även till tanken om att medborgarskapet kan erhållas av invandrare som delar samma gemensamma värderingar.

Den danska naturalisationsprocessen ställer krav på invandrare att uppfylla en rad kriterium för att få bli dansk medborgare. De som ansöker om att bli dansk medborgare måste avge prov på kunskap om det danska samhället, kulturen och historien samt att klara ett test i det danska språket. Detta menar regeringen är till för att invandrare skall kunna

(...) begå sig på arbejdsmarkedet og kan blive *aktive medborgere* [vår kursivering] i samfundet. Undervisning i kultur- og samfundsforståelse er en integreret del af uddannelserne.
(MFII, 2009, s.13)

Citatet som nämns ovan avspeglar delar av den kommunitaristiska idealtypen med begrepp som *aktiv medborgare*. Det framgår även tydligt i hela materialet att integrationsprocessen gynnas av att den ”nya medborgaren” aktivt deltar i det samhälleliga livet. Redan i naturalisationsprocessen krävs det av ansökarna att de tar en aktiv roll i sin integrationsprocess genom att anpassa sig efter danska värderingar och synsätt samt lära sig det danska språket.

Regeringen menar att den danska språkundervisningen först och främst är till för att ge invandrare kunskap i det danska språket, men även för att lära sig om den danska kulturen och samhället. I det politiska utspelet står det även skrivet att danskundervisning är en grundförutsättning för att invandrare skall integreras i det danska samhället och att alla ”ny danskar” därför har rätt till tre års danskundervisning (MFII, 2009 s.3 ff). I materialet kommer den kommunitaristiska idealtypen till uttryck gällande språkets betydelse för medborgarens integrationsprocess. Det går att utläsa betoning på språket som en del av den *danska identiteten* och vikten av att upprätthålla denna identitet för att stärka den *danska gemenskapen*. Genom att ställa krav på invandrare att lära sig danska i utbyte mot danskt medborgarskap avser regeringen att stärka dels den danska sammanhållningen och dels minska längden på integrationsprocessen.

Inom den kommunitaristiska idealtypen betonas ständigt vikten av *gemenskap* och är följaktligen en av våra nyckelord. I den danska utredningen är begreppet återkommande för att understryka den *danska demokratiska gemenskapen, den språkliga gemenskapen* samt den allmänna ”danskheten”. I citatet nedan ser vi exempel på detta.

Det er vigtigt, at de, der har valgt Danmark som deres nye fædreland, også føler sig som en del af fællesskabet og en del af det danske demokrati.

(MFII, 2009 s. 4)

Citatet är hämtat ur inledningen från det danska politiska utspelet och belyser, som nämnt innan, vårt kommunitaristiska nyckelord *gemenskap (fælleskab)*.

I naturalisationsprocessen ser vi även en betoning på medborgarskapets roll och vikten av att förstärka detta genom att understryka värdet av en *gemensam identitet*. Detta avseglas i att Danmark inte tillåter dubbelt medborgarskap vilket regeringen menar sägs stärka relationen mellan medborgaren och medborgarskapet. Den danska naturalisationsprocessen försöker även stärka medborgarskapets roll genom att invandraren vid ansökning av danskt medborgarskap måste skriva under ett dokument om trofasthet och lojalitet till den danska staten och det danska rättsväsendet

5.4.1 Sammanfattning

I den danska regeringens utspel förekommer inte endast inslag av kommunitaristiska idealtyper, utan det framgår influenser till den liberalistiska idealtypen.

For at et lille land som Danmark på én gang byde de mange nye medborgere velkommen og samtidigt bevare sammenhængskraften, er det vigtigt med et intensivt og mangfoldigt integrationsarbejde. Enhver må efter evne yde en indsats, lære dansk og tage arbejde og deltage i demokratiet.

(MFII, 2009 s. 2)

I detta citat kan vi urskilja de olika idealtyperna. Det kommunitaristiska idealtypen betonas genom begreppet *gemenskap* (sammenhængskraften) och syftar i citatet till vikten av att bevara Danmarks sammanhållning och ”danskhet” vid invandring. Även då regeringens politiska utspel genomsyras av den kommunitaristiska idealtypen kan vi urskilja vissa begrepp som kan återknytas till de övriga idealtyperna. Begreppet mångfald nämns i citatet ovan och har sin koppling till den multikulturalistiska idealtypen, men då begreppet inte beskrivs eller förklaras utförligare i materialet blir begreppet mångfald ett resultat av integrationsarbetet. Vi kan även urskilja det liberalistiska begreppet *efter egen förmåga* (efter evne yde) som syftar till tanken om att det skall vara upp till var

och en att lära sig det danska språket och främja integrationen genom att arbeta och ge tillbaka till samhället

Det finns inslag av både liberalistiska och multikulturalistiska idealtyper inom regeringens utspel, men genom vår tolkning av texten ser vi ett överhängande kommunitaristisk perspektiv inom den danska integrationspolitiken och vi avslutar följaktligen med ett citat som belyser många av de främsta punkter inom den kommunitaristiska idealtypen.

Regeringen har i det senaste år iværksat en række initiativer for at styrke det demokratiske *fællesskab i samfundet* [vår kursivering]. Flest muligt skal *deltage* [vår kursivering] i det demokratiske fællesskab og bakke op om de grundlæggende værdier. Det indebærer, at man som medborger har kendskab til demokratiske principper om frihed og gensidigt ansvar som borger i det *danske samfund* [vår kursivering], dialog og respekt for andres synspunkter og forskelligheder.

(MFII, 2009, s.6)

5.5 Resultat av analysen

Genom att skapa en idealtypsmatris vill vi förtydliga resultatet av vår studie.

Land	Idealtyper				Liberalism				Multikulturalism				Kommunitarism			
	Nyckelord	Rät & Skyldig	Jämskt äldhet	Individualism	Friljans	Minoritet	Mångfald	Grupperspek	Kultidentitet	Gemenskap	Nation. identitet	Aktivt deltaga	Hängivenhet			
Sverige	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej				
Danmark	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja				

I det svenska materialet kunde det tydligt utläsas att det är den liberalistiska idealtypen som var mest framträdanden. Detta kan vi även se i idealtypsmatrisen ovan. Alla fyra liberalistiska nyckelorden kommer till uttryck i de svenska

utredningarna. Det som framhävs tydligast är nyckelorden *rättigheter och skyldigheter*. Vidare ser vi även att inom den svenska integrationspolitiken betonas värden *jämställdhet* samt den *fria viljan*. I de svenska utredningarna kan vi även där utläsa en stark betoning på *individualism* och den enskilde individens roll i integrationsprocessen.

Det danska materialet framhäver endast det liberalistiska nyckelordet *individualism* och detta förtydligas även i idealtypsmatrisen. Nyckelorden *rättigheter och skyldigheter, jämställdhet* samt den *fria viljan* framhävs inte lika markant i den danska integrationspolitiken.

I fråga om den multikulturalistiska idealtypen framhålls i det danska och svenska materialet så kan vi utläsa att endast nyckelordet *mångfald* betonas i texterna. De andra nyckelorden *minoritetsrättigheter, grupprättigheter* samt *kulturell identitet* nämns inte, vilket förtydligas i ovanstående matris.

Det danska materialet genomsyras av den kommunitaristiska idealtypen vilket framgår i idealtypsmatrisen, där främst nyckelorden *gemenskap* används tydligast. Även de andra nyckelorden som *nationell identitet, aktiv deltagande* samt *hängivenhet* kommer till uttryck.

Även gällande den svenska utredningen kommer den kommunitaristiska idealtypen till uttryck i form av nyckelordet *gemenskap och delaktighet*. De andra kommunitaristiska nyckelorden framhålls inte vilket kan utläsas i idealtypsmatrisen.

Sammanfattningsvis framgår det ur idealtypsmatrisen att det är den liberalistiska idealtypen som framhävs tydligast i de svenska utredningarna. I de danska texterna är det främst den kommunitaristiska idealtypen som dominerar. Både Sverige och Danmark framhäver det multikulturalistiska nyckelordet *mångfald* men det genomsyrar inte materialet utan nämns endast.

6 Slutsats

Denna studie avser att jämföra Sverige och Danmarks integrationspolitik. Utifrån en beskrivande idéanalys analyserar vi svenska SOU och den danska regeringens politiska utspel gällande integration och dess förordningar gällande medborgarskap. Med medborgarskapsteorin som utgångspunkt har vi haft som syfte att försöka klassificera Sveriges och Danmarks integrationspolitik utifrån idéerna kring medborgarskap. Vi valde att utgå ifrån följande frågeställning:

- Vilka idéer kring medborgarskap återspeglas i Sveriges och Danmarks integrationspolitik?

Vi valde att besvara denna frågeställning genom att använda oss av idealtyperna: Liberalism, Multikulturalism och Kommunitarism för att på så sätt kunna urskilja vilken medborgarskapssyn Sverige och Danmark har i sin integrationspolitik. Eftersom vårt empiriska material har varit begränsat kan vårt resultat dock bero på tillfälligheter och då vi har valt att utgå ifrån en hermeneutisk vetenskapsteori så blir vårt resultat även en fråga om tolkning. Vi väljer därför att inte dra några generella slutsatser kring detta ämne, utan väljer endast att presentera resultatet av vår studie.

Först och främst framgår det tydligt att det är den liberalistiska idealtypen som framträder starkast i de svenska utredningarna. Detta kännetecknades av att de liberalistiska nyckelorden *rättigheter och skyldigheter* genomsyrade hela texterna. Vid tolkning av utredningarna framgick även en stark betoning på vikten av *jämställdhet*. Detta åsyftar återigen på tanken om alla medborgares rätt till de grundläggande rättigheterna, oavsett kulturellt ursprung. Utredningarna understryker även *individens* egen roll i integrationsprocessen där betoning ligger på den enskilda individen att ansvara för sin integration i samhället.

Vad gäller den danska integrationsprocessen kan ett visst inslag av den liberalistiska idealtypen utläsas i texterna. Regeringen menar att det är viktigt att *individen* själv tar ansvar för integrationsprocessen genom att lära sig språket samt att skaffa sig en utbildning eller arbete.

Vid jämförelse av Sverige och Danmark ser vi en tydlig likhet i tanken om individens roll i integrationsprocessen. Skillnaderna mellan länderna ligger dock i att Sveriges integrationspolitik är mer utformad kring den liberalistiska idealtypen medan Danmarks politik snarare berör vissa liberalistiska punkter i texterna.

Även om den multikulturalistiska idealtypen inte är lika framträdande i vare sig det svenska eller danska materialet, uttrycks dock betydelsen av att värna om *mångfaldssamhälle* i båda ländernas integrationspolitik. Sverige betonar mångfald som ett verktyg som bryter skiljelinjen mellan svenskar och invandrare, medan Danmark däremot endast nämner mångfald som ett resultat av invandringen i landet.

I den danska integrationspolitiken utläses tydliga influenser av den kommunitaristiska idealtypen. Nyckelorden *gemenskap*, *nationell identitet*, *aktivt deltagande* och *hängivenhet* är begrepp som ständigt återkommande i det danska materialet. I regeringens utspel läggs stor vikt vid betydelsen av att bevara den *danska demokratiska gemenskapen* samt den *språkliga gemenskapen*. Detta återspeglas genom att kräva att invandrare skall kunna uppvisa en stor kunskap i det danska språket och om de danska grundläggande värderingarna, för att bli medborgare. Genom att ”ny danskar” tvingas lära sig språket samt erhålla kunskap om det danska samhället, avser regeringen att snabba på integrationsprocess och därtill även skapat ett mer *hängivet* och *aktivt deltagande* i det samhällsliga livet bland invandrarna.

Gällande de kommunitaristiska influenserna inom den svenska integrationspolitiken går detta främst att utläsa ur utredningens syn på det svenska medborgarskapet. Det svenska medborgarskapet leder till att stärka den svenska *identiteten* samt den svenska *gemenskapen*.

Länderna har båda som syfte att stärka medborgarskapets roll i respektive land. De svenska utredningarna visar dock att det svenska medborgarskapet bör ses som en väg till att integreras i samhället, medan den danske integrationen ska vara ett sätt att uppnå danskt medborgarskap.

I vår studie kan vi följaktligen konstatera, utifrån våra skapta idealtyper, att ländernas syn på medborgarskapet är differentierat. Som tidigare nämnt har vi inte haft som avsikt att dra några generella slutsatser kring ländernas integrationspolitik, men vi anser att denna studie kan ligga till grund för fortsatt forskning kring medborgarskapets roll i integrationsprocessen.

7 Referenser

- Adamo, Silvia, 2008. ” Northern Exposure: The New Danish Model of Citizenship Test” , *International Journal on Multicultural Societies* vol 10, nr 1, s. 10-28.
- Avineri, Shlomo – De-Shalit, Avner, 1992. *Communitarianism and individualism*. New York: Oxford University Press
- Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanaly. Det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus förlag.
- Bergström, Göran - Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Berry, Brian, 2001. *Culture and equality*. Cambridge: Polity Press
- Delanty, Gerard, 2000. *Citizenship in a global age. Society, culture, politics*. Philadelphia: Open University Press
- Eriksson, Gunnar, 1989. *Platon och smitaren. Vägar till idéhistorien*. Stockholm: Atlantis.
- Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik.
- Etzioni, Amitai, 1993. *The spirit of community. Rights, responsibilities and the communitarian agenda*. London: Harper Collins Publishers.
- Faulks, Keith, 2000. *Citizenship*. London: Routledge.
- Goldmann, Kjell – Pedersen, Mogens N. – Østerud, Øyvind, 1997. *Statsvetenskaplig Lexikon*. Stockholm: Universitetsförlaget
- Kunnan, Anthony J., 2009, “Testing for Citizenship: The US Naturalization Test”, *Language Assessment Quarterly* vol. 6, nr 1, s.89-97
- Kymlicka, Will, 1995. *Multicultural citizenship*. New York: Oxford University press. (a)
- Kymlicka, Will, 1995. *Mångkulturellt medborgarskap*. New York: Oxford University Press. (b)
- Kymlicka, Will, 2003. “Immigration, Citizenship, Multiculturalism: Exploring the Links”. *The Political Quarterly* vol.73, nr 1, s.195-208
- Löwenheim, Oded – Gazit, Orit, 2009. “Power and Examination: A Critique of Citizenship Tests”. <http://sdi.sagepub.com/cgi/content/abstract/40/2/145> 19 april 2010.
- Marshall T.H – Bottomore, Tom, 1992. *Citizenship and social class*. London: Pluto Classic.
- MFII- Ministeriet for flygtninge invandrere og integration, 2009. *Integration 2009. 9 indsatsområder*. [Elektronisk]. <http://www.nyidanmark.dk>. Hämtdatum : [2010-05-13]

- MFII- Ministeriet for flygtninge invandrere og integration, Hemsida, [Elektronisk] 2010. Tillgänglig: <http://www.nyidanmark.dk>. Hämtdatum: [2010-05-17]
- Nationalencyklopedin, 1996. *Nationalencyklopeding. Andra bandet*. Högansas: Bokförlaget Bra Böcker AB.
- Norstedts, 1997. *Plus. Svenskt ordbok och uppslagsverk*. Rotolito: Norstedts Förlag
- Regeringskansliet, Hemsida, [Elektronisk] 2009. Tillgänglig: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/11298/a/122774> Hämtdatum: [2010-05-14]
- Regeringskansliet, Hemsida, [Elektronisk] 2010. Tillgänglig: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12163/a/142719> Hämtdatum: [2010-05-13]
- Regeringens Proposition 1997/98:16, *Sverige, framtiden och mångfalden- från invandrarpolitik till integrationspolitik* [Elektronisk]. <http://www.sweden.gov.se>. Hämtdatum: [2010-05-10]
- SOU 1999:34, Svenskt medborgarskap. Medborgarskapskommitté. Stockholm: Elanders Gotab.
- SOU 2000:106, *Medborgarskapskrav i svensk lagstiftning*. Kommittén om medborgarskapskrav. Stockholm: Nordstedts Tryckeri AB.
- UNHCR- United Nations High Commissioner for Refugees, Hemsida, [Elektronisk] År 2009. Tillgänglig: <http://www.unhcr.org>. Hämtdatum: [2010-04-28]
- Yuval-Davis, Nira, 1997. *Gender&Nation*. California: SAGE Publications.